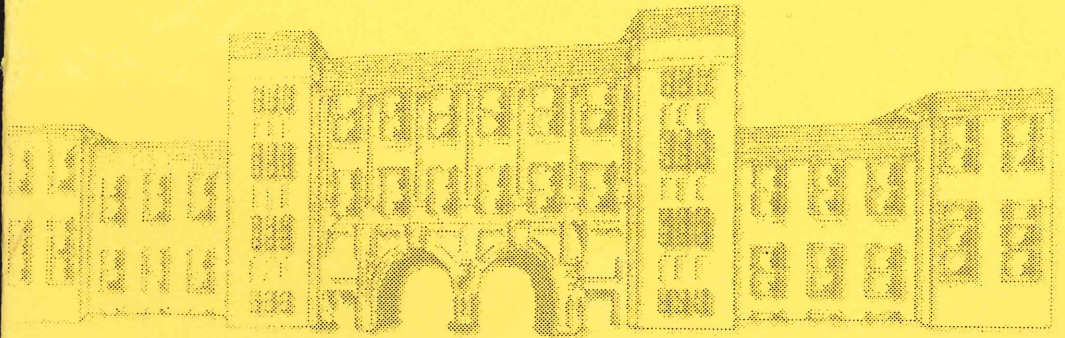

HET AMSTERDAMS LYCEUM

OLO - BULLETIN

nummer 30, december 2002

OUD-LEERLINGENORGANISATIE
van
HET AMSTERDAMS LYCEUM

Redactie OLO-bulletin

Donald Koppel
Oostelijk Halfroond 42
1183 GB Amstelveen
tel.: 020-6452772

OLO-secretariaat

Paula van Cleef-Joachimsthal
Heinzestraat 25
1071 SL Amsterdam
tel.: 020-6719159
fax : 020-6648529
e-mail: pvancleef@freeler.nl

OLO-bestuur

Piet Boekel
Marijke ten Bosch-Blase
Paula van Cleef-Joachimsthal
Derk Kappelle
Maarten Lemberger

bankrekening OLO:
46.78.07.493 Warmond

foto's: R.K.A. Hendriks

lay out/DTP: Leszek Sczaniecki
druk: F. Vonk

Het Amsterdams Lyceum

Valeriusplein 15
1075 BJ Amsterdam
tel. 020-5747744
fax 020-6756861
het@amsterdamslyceum.nl
www.amsterdamslyceum.nl

Van de redactie

Voor u ligt bulletin nr. 30, dat grotendeels gewijd is aan de wedergeboorte van ons aloude schoolgebouw. Er zijn positieve, maar ook negatieve impressies.

Er was ook nogal wat aan de hand. In de bijdrage van docente Martine Kuyper wordt zelfs gesproken over de strijd, die architect Van Stigt aangaat met 'de welzijnsmaffia'. In 'Potius deficere quam desperare?' betreurt oud-leerling - en architect - Fred Schoen het, dat die strijd door het duo Van Stigt en Schoonveld is gewonnen. Ik zelf behoor tot degenen, die aangenaam verrast waren door de nieuwbouw en de facelift van de oudbouw.

Deze zomer overleed oud-leerling Dinah Hausmann-Kohnstamm. Patrick van den Hanenberg sprak kort daarvoor nog enige malen met haar. Die gesprekken werden in de herfst door VPRO-radio uitgezonden. In dit bulletin een terugblik.

Van Maurits W. Bosch plaatsten wij zijn voordracht, gehouden bij de jaarlijkse reünie van eindexamenklas 1935.

In de nieuwe rubriek "Publicaties van oud-leerlingen" kunt u lezen wie er dit jaar actief waren als schrijver. We wijzen op de publicaties van Gijs van Stijgeren, Fred Lanzing en Alfred van Cleef (inderdaad, de zoon van).

Ten slotte is er de uitnodiging voor onze jaarlijkse OLO-reünie - mét rondleiding door het gebouw - op 15 februari 2003. Zorg dat u dit niet mist!

Donald Koppel

Reacties

Omdat in ons vorig bulletin veel herinneringen aan Dr. Krijn waren opgenomen, hebben we exemplaren hiervan aan zijn kinderen en familie gestuurd. Uit de reacties die we ontvingen, nemen we het volgende over:

Else Bijleveld-Krijn: "Mede namens mijn zus en broers wil ik je hartelijk bedanken...

We waren erg getroffen door de aardige stukken. Dat zoveel mensen zulke goede herinneringen aan hem hebben en met ons willen delen, helpt ons!"

Angelien de Jeu-Krijn: "Met veel herkenning en dierbare herinnering las ik de bijdragen over mijn broer Gerard... Herkenning, omdat ook ik kan oordelen over de didactische kwaliteiten van mijn broer. Vlak vóórdat ik eindexamen moest doen kwam ik nog even bij hem om de scheikundestof door te nemen. Dat maakte veel verbanden duidelijk. En ik heb ervaren dat hij ook in de andere exacte vakken zaken kon verhelderen.

Aan Wolkenland heb ik eveneens herinneringen, omdat ik als hospitant van de heer Van Wijnkoop begin jaren 60 een werkweek heb meegemaakt. Voor de moeite die jullie hebben genomen herinneringen op papier te zetten wil ik jullie, mede namens mijn andere broers en zus, hartelijk danken".

Een rondje 'om' het Poortgebouw

Het is zaterdag 14 september rond 12 uur, als een stuk of dertig oud-leerlingen in de aula op de rondleiding door het drastisch vernieuwde gebouw wachten. In die aula is het al meteen raak: er ligt een nieuwe eiken parketyloer in. Te licht vind ik zelf. Wordt vanzelf wel donker hoor ik van anderen. De aula is wel aardig geprofessionaliseerd, want met behulp van een regiekamer kan veel nieuwe techniek bediend worden. Er is toch nog een stukje balkon terug. Het oude balkon kon vanwege brandweervoorschriften niet in de oorspronkelijke glorie hersteld worden. Rector Roel (Schoonveld) is daar niet zo rouwig om:

“op het oude balkon troffen wij vooral kapotte tl-buizen en condooms aan”.

Roel geeft ons een gedegen inleiding over de geschiedenis van het ruimtetekort en de verbouwing. Eigenlijk had de school behoefte aan 40% meer ruimte voor haar 900 leerlingen. De tijdelijke noodbouw op het schoolplein hield het 35 jaar uit, en dat zorgde er voor dat er een bebouwingsrecht was ontstaan. Geen verhuizing dus, maar een verbouwing. Architect Van Stigt wilde het hele gebouw meenemen, en dat is te merken. Het werd dus een integrale vernieuwing. Het project werd mogelijk omdat de economische eigendom van het schoolgebouw enige jaren geleden was overgegaan van rijksoverheid naar gemeente, en die gemeente wilde wel wat besteden. Het werd al met al een miljoentje of achttien (gemeten in oud geld). De school kwam er met een paar ton af. O ja, en alleen die in de gracht drijvende noodbouw kostte al ruim een miljoen.

Het gebouw is nu uitgevoerd in de kleuren rood, zwart, grijs van de Amsterdamse School. Alle trapportalen worden van de gangen gescheiden door glas-aluminium constructies die standaard open staan, maar bij brand dicht kunnen, en 's nachts dicht zijn. Vrijwel niemand vindt dat mooi, maar met de brandweer is sinds 'Volendam' niet veel discours meer mogelijk, aldus de rector. Toevallig vind ik het wel erg mooi, die combinatie van oud metselwerk en de strakke moderniteit. Je ziet het veel in Franse (kasteel) musea.

Eerst bezoeken we nog wat 'oude' lokalen op de eerste verdieping. De bibliotheek – het oude biologielokaal – heeft een nog groter balkon gekregen. Op de zuidkant – niet zo slim, want warm! – bevindt zich één van de drie ict-ruimten (zeg maar computerlokaal). Tegenover elkaar liggen twee prachtige biologielokalen. In één van die lokalen bevindt zich een kooi, met in die kooi een tamme rat. Wat een prachtige kans – rat uit kooi – om de meisjes te laten schrikken, maar wij zijn inmiddels wat ouder en wijzer geworden.

Rechtsachter aan de noordzijde wippen we nog even het scheikundelokaal binnen, waar onder anderen Krijn tientallen jaren de scepter zwaaide. Hier is vrijwel alles bij het oude gebleven. Op het bijna aftandse zwarte bord staat een krijttekeningetje van de Griekse archipel. Peloponessos staat erop geschreven. Peloponessos?

Een oude oud-leerling maakt van dubbel-s enkel-s. Een ander maakt van de enkele n een dubbele: PELOPONNESOS dus. Soms is het goed dat er weer eens iemand door de school wandelt met een goede, al of niet klassieke, opleiding.

In de oudbouw zijn gymzalen, rectoriskamer en docentenkamer gesneuveld om plaats te maken voor leslokalen. In de half-verdiept aangelegde nieuwbouw bevinden zich twee gymzalen, sporthallen eigenlijk, die er 'gelikt' uitzien. Er is ook een zogenaamde klimwand, waarvan je kunt 'abseilen'. "Is dat niet gevaarlijk, vraagt iemand". Roel laat zich niet kennen: "nee hoor, wij hebben goed opgeleide docenten".

Weet zeker, dat mijn eigen Jiddische Memme mij het klimmen in deze helse wand resoluut zou hebben verboden. De kleed- en doucheruimtes mogen er ook zijn. Helaas neemt niemand een onvrijwillige douche onder de van een optisch oog voorziene douches. Een gemiste kans!

Op de begane grond bevindt zich in de oude fietsenstalling de leerlingenkantine. Helaas een ongezellige pijpenla, maar het kon niet anders. Eveneens op dit niveau is een prachtige giga-ict-ruimte gesitueerd. We mogen dat tegenwoordig ook mediatheek noemen. Bovenop de sporthallen bevinden zich de administratie, de rectoriskamer en de docentenkamer, keurig ingericht (door Ikea?), die ook is uitgerust met werknissen met computers.

Het dak, ter hoogte van, en aansluitend op, het Valeriuisterras heeft een prachtige zichttuin, beplant met laag groen. Het is dus niet de bedoeling dat die tuin echt gebruikt wordt. Het Valeriuisterras is met een imposant hekwerk (dat niet op slot zit!) afgesloten.

Aan de buitenzijde van het gebouw zijn de 'chocolate letters' vervangen door beter ogende letters uit de tijd van, zeg maar, de Eerste Wereldoorlog. Ronduit afzichtelijk zijn de hekken tegen de onderkant van de gevel - minder inkijk in de benedenlokalen en als inbraakbeveiliging - , maar die wellicht ook dienen om dronken of gedrogeerde Amsterdammers te beschermen tegen een ongewenste vrije val in de spelonken van onze school.

Ook 'de Avio' is op de schop genomen, en hoe. Het geheel oogt zeer modern en functioneel.

De gymzaal is omgetoverd tot twee prachtige lokalen voor tekenen en handvaardigheid en daarboven een studieruimte voor leerlingen. Tja, het 'studiehuis' wil ook wat. Het oude tekenlokaal van De Leeuw, waar ik voor het eerst kennismakte met het begrip verdwijnpunt, is nu een muzieklokaal (met de oudste van de drie vleugels).

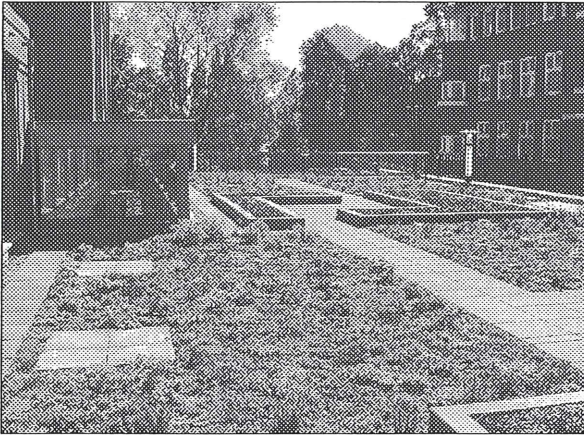
Naast de rector teruglopend naar het hoofdgebouw merk ik op, dat ik de afgelopen maanden nogal vaak heb gesproken met een oud-leerling, tevens architect, die het drie keer niks vond: "Veel kritiek van de Welstandcommissie, ruim dertig vergaderingen, en de rector heeft zijn zin doorgezet".

Roel (breed lachend): "dat klopt helemaal, want anders hadden we niets gehad".

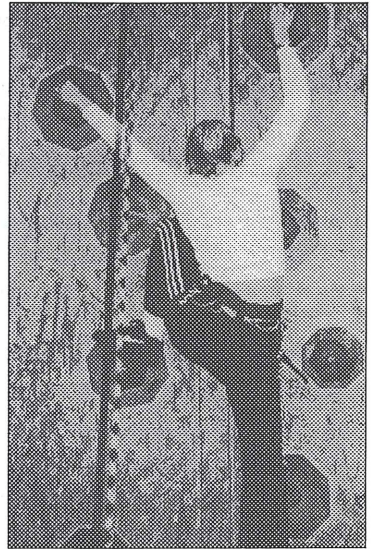
De school kan blij zijn met deze dadendrang.

Met referte aan ons 'Trayecto Español': FELICIDADES!

Donald Koppel (1962)

de daktuin

alpinist in spe op de klimwand

De renaissance van Het Amsterdams

uit: MEDEDELINGEN 1 september 2002: drs. R.Schoonveld, rector

Maandag 16 september 2002 is een memorabele dag in de geschiedenis van Het Amsterdams Lyceum. Op die dag opende burgemeester Job Cohen ons geheel gerenoveerde gebouw en de nieuwe zijvleugel. Hij hield een stimulerende toespraak en luidde de schoolbel (nog niet zo'n makkelijke klus) terwijl Hannah Efthimiou uit G3 namens de leerlingen een aantal schoolspullen liet inmettelen in een van de pilaren van de aula. De officiële opening werd opgeluisterd door optredens van leerlingen, die in het Nederlands, Engels en Spaans muziek en gedichten ten gehore brachten, en door Patrick van den Hanenberg en Arjen Post, die een deel van hun lustrumoptreden hadden omgebouwd tot een actueel bouwlied.

De dag na de opening gingen de kleine bouw- en inrichtingswerkzaamheden overigens gewoon verder, omdat het proces natuurlijk nog niet helemaal af is, zo gaat dat vaak. Maar wat is het allemaal mooi geworden en wat zijn we blij met het resultaat.

Jarenlang hadden we ruimtetekort en was onze verouderde behuizing aan verbetering toe. Een jaar van bouwstof en heigeluiden ligt achter ons en nu kunnen we genieten van het vernieuwde gebouw. Genieten van de mooie gymzalen, van de nieuwe hal, van de studieruimte, van de prachtig gerenoveerde aula met z'n moderne glazen ruimte voor de technici, van het uitzicht op de daktuin en van de vele honderden kleine en grote aanpassingen in het gebouw.

Iedereen moet natuurlijk ook wel wennen aan onze nieuwe behuizing. Wennen aan de andere ingangen (waar zullen de leerlingen het meeste binnenkomen? wat is voor hen het handigst? moeten we andere ingangen meer stimuleren?), aan de glazen deuren in de gangen die er van de brandweer in moesten en aan de grootte van de nieuwe media-theek met zijn ruim 30 computers.

De ingebruikneming van het vernieuwde gebouw geeft mij ook het gevoel dat een periode van nieuw elan is aangebroken, een gevoel zoals men dat gehad moet hebben in de renaissance. We laten de periode van de 'middeleeuwen' met enige weemoed achter ons om de toekomst positief tegemoet te treden.

En er is duidelijk sprake van nieuw elan en er zijn positieve plannen voor de toekomst van Het Amsterdams als HAVO/VWO school. Dat vindt bijvoorbeeld zijn vorm in de mogelijkheid die we leerlingen bieden om in de brugklas versterkt Engels of Spaans te volgen, de introductie dit schooljaar van het startersvak Italiaans in de tweede fase en de moderne studieruimtes. Ook op de conferentiedag op 4 september bleek dat iedereen bereid is zijn of haar bijdrage te leveren aan de ontwikkeling en verbetering van ons onderwijs.

Al met al kunnen we constateren dat we meer en functionelere ruimte hebben om te werken aan alles wat Het Amsterdams bijzonder maakt. Architect André van Stigt heeft ons een mooi gebouw gegeven en daar zullen we goed gebruik van maken.

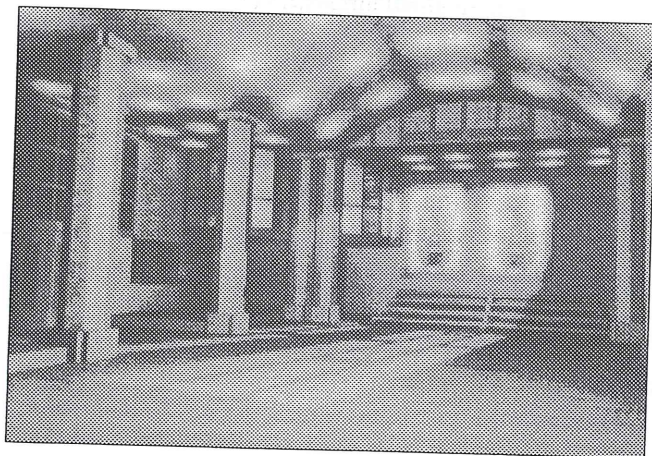
De wedergeboorte van Het Amsterdams Lyceum

uit MEDEDELINGEN 1, september 2002 verslag opening: Martine Kuyper

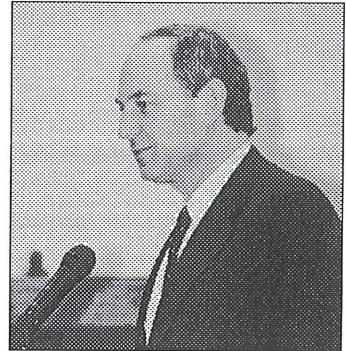
Bij de officiële opening van Het renoveerde Amsterdams Lyceum op 16 september 2002 werd er veel gesproken, maar gelukkig was er nog meer te horen en te zien: leerlingen zongen liedjes, maakten muziek en citeerden gedichten en het regende cadeaus. En dat allemaal onder het toezien oog van burgemeester Job Cohen in eigen persoon.

Op de uitnodigingskaart voor de opening van onze school op maandag 16 september spreekt rector Roel Schoonveld van de renaissance van de school en in zijn toespraak neemt hij deze term opnieuw in de mond. Hij legt uit dat de school na de ingrijpende verbouwing van het afgelopen jaar een periode van wederopbouw tegemoet gaat. Zoals men in veel Europese landen in de vijftiende en zestiende eeuw op gebied van kunst en filosofie een nieuwe weg insloeg, zo neemt ook Het Amsterdams Lyceum 'afscheid van de middeleeuwen' om in een ruimer en opgeknapt gebouw een frisse start te maken; zonder een MAVO-afdeling maar met een Spaanse en Engelse richting erbij. Vele mensen worden door Schoonveld bedankt, maar architect André van Stigt nog eens extra: hij heeft het gebouw de oude allure teruggegeven en van nieuwe uitrustingen voorzien.

In de gloedvolle lezing met dia's die Van Stigt zelf houdt, legt hij de zaal uit dat deze school letterlijk een poort van kennis moest zijn, toen die rond 1919 werd gebouwd. Het gebouw behoorde tot het Plan Zuid van De Amsterdamse School; het ideaal van deze stroming was om de arbeidersklasse kennis te geven. Van Stigt benadrukt dat hij het gebouw door de restauratie vooral deze sociale functie wilde teruggeven. Steeds weer gaat hij het gevecht met 'de welzijnsmaffia' aan om de waarde van de architectuur in Amsterdam te benadrukken. Tot slot bedankt hij onder andere de buurtbewoners voor hun geduld en vertrouwen en de schoonmaaksters voor al het werk dat zij het hele jaar verzet hebben.

Burgemeester Cohen citeert in zijn verhaal uit de beroemde roman *Bint van F. Bordewijk*, waarin wordt beschreven hoe donker een schoolgebouw kan zijn. Gelukkig geldt dit volgens Cohen niet voor Het Amsterdams Lyceum, want door de glas-in-loodramen valt er veel licht naar binnen. In zijn toespraak schetst hij de geschiedenis van de school, om daarna letterlijk een nieuwe periode in te luiden met het luiden van de bel in de aula.

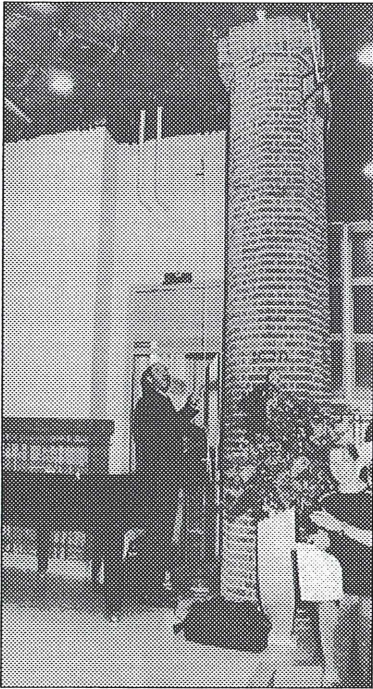

Cohen begon zijn toespraak met een verwijzing naar de brugklasleerlingen van de Spaanse klas, die bij zijn binnenkomst zo mooi aan het zingen waren. Wanneer een school opnieuw wordt geopend, horen er natuurlijk niet alleen middelbare heren een lezing te houden; het publiek moet vooral jonge stemmen horen en harde muziek. Gelukkig kreeg het dat ook. De Engelse brugklas dreunt op aandoenlijke wijze gedichtjes op, de Spaanse klas zingt onder andere het lied 'Guantanamera', de schoolband Silver Haze laat horen dat die dit jaar zeker de Artistieke Interlyceale gaat winnen en Birk Frankvoort en Mick Vonk lezen mooie gedichten voor van Lotte de Vries en Ewout Urbanus. Ook het muziekensemble speelt onder leiding van muziekmeester Spoorman drie stukken, waaronder een zestiende-eeuwse renaissance-dans en het lied 'My heart will go on' uit de film *Titanic*. Wat dat laatste betreft moeten wij er maar op vertrouwen dat Spoorman niet over helderziende gaven beschikt en hiermee de ondergang van ons monumentale pand aankondigt. De iets oudere jonge honden Patrick van den Hanenberg en Arjen Post (in het dagelijks leven respectievelijk leraar geschiedenis en leraar wiskunde) sluiten af met twee prachtige liedjes die aangeven dat er in ieder geval de nodige zelfspot is te vinden tussen de muren van deze school.

Zoals gezegd bedankte Roel Schoonveld veel mensen die hebben geholpen om de verbouwing tot een goed einde te brengen, maar gelukkig wordt ook hij zelf niet vergeten. Jet Rudolph en Ellen Stinis spreken in een variatie op de *Gijsbrecht van Vondel* over het lyceum van Gunning (de eerste rector) die geworden is tot de school van Schoonveld en namens alle docenten geven zij hem een groot boeket bloemen en een boek over architectuur. Schoonveld geeft op zijn beurt twee etsen aan André van Stigt: een van tekenleraar Michiel Goudsmit en een zeventiende-eeuwse weergave van de bouw van een kerk.

Job Cohen kreeg een boek van Brederode, omdat hieruit blijkt dat Amsterdammers ook vele eeuwen geleden al lastige types waren. Misschien is dit een troost voor onze burgervader, maar het is toch jammer dat hij niet ook een exemplaar kreeg van 'Geschoold', de lustrumuitgave 2002 van Het Amsterdams Lyceum. Hij had daar onder andere in kunnen lezen wat een van zijn voorgangers, Ed van Thijn, als leerling heeft meegemaakt op deze school.

In zijn openingswoord noemt Roel Schoonveld de laatste-moment-organisatie waarin Het Amsterdams uitblinkt. Het zorgt soms voor goed vondsten, zoals een cadeautje voor de rector zelf en soms voor rommelige situaties, bijvoorbeeld wanneer een gedeelte van een groep optredende leerlingen halverwege niet meer zo geconcentreerd is en wegdroomt of wanneer het cadeau voor de school van de ouderraad maar niet wil verschijnen. Zulke taferelen horen waarschijnlijk gewoon bij de school en dat is niet erg: een vijftientigjarige vergeef je graag iets kleins als er zoveel tegenover staat.

*Burgemeester Cohen luidt de bel
in de aula*

Poëtische impressie naar aanleiding van de verbouwing

Droevige ode aan het schoolgebouw van Lot uit G3

Ik was verliefd op het gebouw
ja, ik was verliefd
op de morsige muren
de donkere gangen
op de oude wc's
de kleine aula
Nu? Nu is het niet meer
niet meer, nooit meer
Oh, lief oud kasteel van mij !
Nu ben jij als een flatgebouw:
je muren zijn schoon
je gangen met tl's
Waar is mijn lief gebleven?
Ik was verliefd op een kasteel
de muren wisten het
de wc's fluisterden het
de aula begreep het
en geen van alle
kon het stoppen...

POTIUS DEFICERE QUAM DESPERARE ?

Het Amsterdams heeft onlangs haar Oud en Nieuw gevierd met glas, beton, ijzer en zo meer als feestattributen. Het maakte mij als architect en oud-leerling danig nieuwsgierig, zodat ik na 40 jaar alsnog naar school verlangde. Enkele weken later mocht ik, gastvrij ontvangen door de rector, op excursie in en om het gebouw, goeddeels nog herkenbaar als een belangrijk 'tableau' uit mijn jeugd, de 'troupe' daarentegen was geheel vervangen. Meer dan ooit besepte ik dat het leven niet overgedaan kan worden. Goede reden om nooit op reünies te verschijnen. Laat het verleden met rust, zolang het je geen kwaad heeft gedaan.

Of zoals het in Delft luidt: *inspice et cautus eris*. Dus stelde ik mij in op mijn toekomst door in dat stadje voor architect te gaan studeren. Een droom van een beroep, de roeping nabij.

Maar wie deze droom wil waar maken moet vroeg opstaan. Liefst nog vroeger, om alle onderweegse hobbels en kuilen te omzeilen. Helaas, ik ben niet altijd even vroeg opgestaan, maar dat gaf mij echter wel de tijd het wezen van de architectuur te doorgronden. Met ideeën en gedachten van mij en anderen deed ik een poging daartoe, zoals:

- architectuur is van leegte ruimte maken
- een goede plattegrond is de hoeksteen van de samenleving
- architectuur is het nuttige en noodzakelijke op een hoger plan brengen
- *l'architecture c'est la révélation de l'espace universel*
- architectuur is een landingspoging op aarde
- Gott steckt im Detail (ontleend aan Ludwig Mies van der Rohe)
- *l'architecture c'est le problème des millimètres* (Le Corbusier)
- ik bouw wanhopig, maar nauwgezet (Lucebert)
- ... ofwel te ontlokken een zuivere schim aan een vervuilde schepping (Lucebert)
- architectuur is een houding vinden in de tijd, de tijdgeest voorbij
- architectuur is de deur tussen tijd en ruimte, beweegbaar maar stevig en vast op haar plaats
- de ruimte in goede architectuur is zelfs voor een blinde zichtbaar
- goede architectuur is geen garantie voor menselijk geluk, slechte architectuur maakt mensen ongelukkig
- architectuur is een ruimtekunst met gebruikswaarde en verblijfscomfort als praktische eisen
- de ruimte van goede architectuur verzoent een mens met de gedachte een raadselachtig en eenzaam wezen te zijn in een raadselachtig heeal

- vorm is materie is bezit is altijd wel van iets of iemand, de ruimte (= contravorm) is van niets of niemand, ongrijpbaar
- in den beginne was het woord, zegt de bijbel; voor architectuur geldt: eerst en vooral is het beeld (van de ruimte), dan volgt sprakeloos het woord
- ruimte is alles, vorm is niets
- als je goed om je heen kijkt zie je dat alles architectuur is (naar K. Schippers)
- bij architectuur gaat het niet om de spullen (dingen) maar om de ruimte tussen de spullen
- goede architectuur heeft tijd en ruimte in een meedogenloze greep van accuratesse
- klein bestaat niet, in architectuur gaat het om de juiste afmetingen en verhoudingen (Frank Lloyd Wright)
- Bouwen in bestaande situaties leidt eerder dan waar ook tot de kern van de opdracht. Het vereist een intelligente confrontatie met het verleden en is in die zin de architectonische bijdrage als het gaat om de continuïteit en bewustzijn van onze samenleving. Het is een te éézijdig en daarom onderschat probleem, overwoekerd door politieke kortzichtigheid en vormgevershoogmoed.

Zo werd allengs mijn leven architectuur, sterker nog, ik werd architectuur, met gevolg dat het mij in mijn ziel kan raken als mijn blikveld wordt gepijnigd. Erger en wellicht niet van deze tijd, ik maak mij er druk en boos over.

De excursie liep na een klein uur ten einde. Was iets van 'mijn' overwegingen in beeld gekomen?

Ik groette stilzwijgend de school, die ooit de mijne was en zette het op een lopen, keek niet meer om, bang in een zoutpilaar te veranderen, maar durfde toch op het wonder te hopen dat de school met lokalen en al zou blijven zitten en het wèl mocht over doen.

Zinloze dromerij. Als troost diepte ik nog een gedachte op:

- l'architecture cette forme tranquille du désespoir (naar Paul Valéry)
- en besloot dat de discussie voor tientallen jaren gesloten was.

Fred Schoen (1962)

29.10.2002

Reünie eindexamenklassers 1935

Restaurant "Rust Wat", Blaricum 20 juni 2002

Daar zitten ze. In het restaurant met zo'n toepasselijke naam voor deze groep. Het zijn 12 oud-leerlingen die in 1935 genoten van hun eindexamen.

Toen werd onder leiding van Dr. Gunning om hen heen
'voor 't laatst de kring gesloten'.

Nu constateren wij dat er toen terecht is gezongen
'ons bindt hechte band tesaam',

want al vanaf de viering van het 75-jarig bestaan van onze school in 1992 komt het merendeel van de eindexamenklassers van 1935 éénmaal per jaar bijeen. Waar zij ook vandaan moeten komen!

Wij zagen Walther Leoni uit Frankrijk en Carl Steiner uit Zwitserland.

Op passende wijze werd de inmiddels helaas overleden Frits Hart herdacht. Frits kwam regelmatig over uit Argentinië om vol enthousiasme deel te nemen aan onze lunch en vaak stelde hij zijn bezoek aan Nederland af op de reünie van zijn klas. Dat was voor hem de mooiste herinnering aan zijn jeugd. Hij voelde zeer sterk die 'hechte band'.

Deze keer werd de lunch verrijkt met een 15-minutenvoordracht van Maurits Bosch. Hij hield de aanwezigen voor wat er in de 67 jaren na het eindexamen aan geestesproducten tot stand is gekomen en waarvan wij ons – misschien – nauwelijks bewust zijn. Terwijl wij er toch wel een beetje trots op mogen wezen.

Zijn betoog strekte zich uit van de ontkerstening (mogelijk één der gevolgen van onze grotere zelfstandigheid) via de vraag of en wat geloof en wetenschap elkaar te zeggen hebben; hij wees ons op de snelgroeïende informatie over ons heelal. Op de quantummechanica, op de evolutietheorie van Darwin en Wallace en op de invloed daarvan op het denken over een Opperwezen. In vogelvlucht gingen onderwerpen als de verschuiving der continenten, de genetische codes en het menselijk genoom nog over tafel.

Na deze voordracht kwamen er veel tongen los. Zoals te verwachten, met veel waardeering en veel vragen.

Gelukkig stelde hij aan ieder een exemplaar van zijn gedachtesteuntjes beschikbaar om mee naar huis te nemen.

En dus werd het voor ons geen huiswerkloos weekend....

Kees Blaauw

DE WERELD VAN TOEN EN DE WERELD VAN NU

VOORDRACHT TIJDENS DE REÛNIE VAN EINDEXAMENKLAS 1935 OP 20 JUNI 2002,
TE BLARICUM DOOR MAURITS W. BOSCH

Welke grote veranderingen zijn opgetreden in ons denken (procedure) en onze kennis (het materiaal waarover onze gedachten gaan) nadat wij het Amsterdams Lyceum verlieten in 1935?

Voor ons allen zal gelden dat onze zelfstandigheid is toegenomen. Dit is m.i. de grootste van de factoren die geleid hebben tot de ontkerstening van onze Westerse wereld. De invloed van de theologen is afgenomen, maar de belangstelling voor wat de theologie te bieden heeft is sterk toegenomen.

Vóór 1900 waren de meeste mensen traditioneel (d.w.z. van ouder op kind) gelovig. Daarna begint een inzicht te ontstaan dat alle geloof van nu wel eens bijgeloof kon zijn, dat het godsbegrip uit de joodse, christelijke sfeer aan vervanging toe is, zonder dat wij zicht hebben op een vervangend dieper inzicht. Kan dit inzicht dan niet verkregen worden uit de wetenschap? M.i. niet. Geloof en wetenschap hebben elkaar weinig of niets te zeggen. Dat maakt het juist mogelijk dat er vele gelovige wetenschappers zijn. De bèta-wetenschappen gaan over de wereld van onze waarnemingen. Deze zijn (waarschijnlijk) in onbekende mate subjectief, d.w.z. afhankelijk van onze menselijke aard. Zo bestaan de kleuren die wij zien alléén in onze hersenen, en niet daar buiten. Wel heeft de wetenschap ons wereldbeeld aanzienlijk verdiept.

Terwijl wij in 1925 nog in een klein knus heelal leefden is inmiddels gebleken dat ons heelal van een onvoorstelbaar grote omvang is, zodanig zelfs dat wij tijdens een mensenleeftijd, zeg 75 jaar, daar met de maximaal bereikbare snelheid slechts een uitermate klein deel van zouden kunnen bereiken. Dat wij toch een steeds toenemende kennis kunnen opbouwen van ons heelal is het gevolg van het feit dat de boodschappen hieromtrent dankzij het licht al gedurende miljoenen, zelfs miljarden jaren naar ons toe stromen en wij over een steeds machtiger stel instrumenten beschikken om de boodschappen die het licht ons doet toekomen te interpreteren.

Dankzij o.a. een sterke toename in mathematische kennis heeft de natuurkunde in de laatste 100 jaar een ontwikkeling doorgemaakt die leidt tot uitspraken die ons begripsvermogen vaak op een zware proef stellen, o.a. in de quantummechanica = quantumtheorie. De constantheid van de lichtsnelheid, door Einstein toegepast in zijn relativiteitstheorie en nu niet meer weg te denken uit de hedendaagse natuurkunde is hier een voorbeeld van, evenals het verschijnsel “quantum-entanglement”, ook wel “non-locality” genoemd, de blijvende koppeling van tegelijk ontstane elementaire deeltjes, hoe ver zij ook uit elkaar gekomen zijn, belangrijk maar onbegrepen is.

Uitermate belangrijk voor ons wereldbeeld en voor de vraag wie en wat wijzelf zijn is

de presentatie van de evolutietheorie der levende natuur door Charles Darwin en Alfred R. Wallace geweest en de daarop volgende uitbouw van deze theorie. De gemeenschappelijke oorsprong van alle nu levende organismen wordt als feit nu wel in brede kring beseft, maar of deze ontwikkeling spontaan en naar richting op toeval berustend heeft plaatsgevonden of dat deze ontwikkeling het werk is van een Opperwezen ("God") is controversieel. De creationisten houden aan de laatste zienswijze vast. Zij komen vooral in de V.S. veel voor. Het wetenschappelijke standpunt is vervat in de eerste zienswijze. Een religieuze synthese is onlangs gepresenteerd door de Ikon op de televisie in het programma "Werelden: Testing God" (13, 20 en 27 mrt '02); van oorsprong een Engels programma.

Mijn persoonlijk standpunt is, dat het belangrijk is uit te gaan van wat de wereld ons vertelt: waarneming, experiment, ervaring en dat het een misvatting is dat je tot inzicht in het wezen (de aard) der dingen kan komen met: "dat moet toch zo zijn", "dat kan nooit", "dat kan toch niet".

Maar of deze wereld een puur toevallige is, dus ons verleden een toevallige opeenvolging van gebeurtenissen was, die ook bij toeval tot de mens geleid heeft, en of onze toekomst eveneens een volledig toevallig karakter zal hebben blijft een open vraag. Dat alles door het toeval geregeerd wordt lijkt mij op dit ogenblik het beste antwoord op deze vraag.

Tenslotte wil ik jullie er nog op wijzen hoe betrouwbaar in feite de niet-levende wereld is. Er gebeuren nooit onverklaarbare dingen. Was dit wél het geval dan zou een herhaling van een experiment ter bevestiging van een vooraf uitgevoerd experiment zinloos zijn en b.v. onze natuurkunde geen experimentele wetenschap kunnen zijn.

Maar vergeet ook niet: "Mundus est fabula", de wereld is een sprookje dat we zelf verzonnen hebben, dat is ontsproten aan onze eigen fantasie. Maar in hoeverre onze opvattingen omtrent de materiële wereld waarin wij leven daaraan ontsnappen, dat moet de toekomst ons leren.

Appendix 1: BELANGRIJKE ONTWIKKELINGEN SEDERT 1935.

Appendix 2: BELANGRIJKE ONDERWERPEN UIT DE LAATSTE JAREN.

De beide appendices zijn te verkrijgen bij het secretariaat van de OLO.

Dr Maurits W. Bosch
Biochemicus/klinisch chemicus
Vijverweg 6A
2061 GW Bloemendaal
tel. 023-5254830

Contributie 2003

Wanneer u geen acceptgiro bij dit bulletin aantreft, wil dat zeggen dat u ons hebt gemachtigd de contributie te incasseren, zodat binnenkort € 9,08 automatisch van uw rekening wordt afgeschreven.

Woont u in de VS of Canada, dan kunt u een cheque (USD 15,00) sturen aan Arthur Heydendael, 1805 Spring Valley Road, Ossining, N.Y. 10562-2002 .

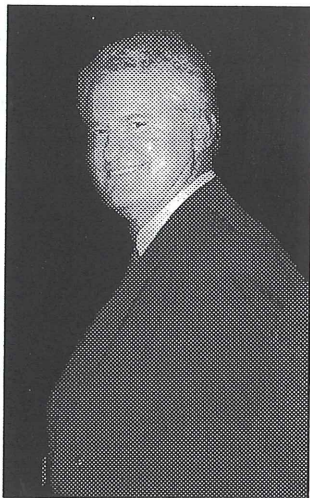
Uitbreiding OLO-bestuur

Een aantal jaren heeft het OLO-bestuur het zonder voorzitter moeten stellen. Het voorzitterschap werd, afgestemd op de gelegenheid, door één van de bestuursleden waargenomen.

We mogen ons nu echter gelukkig prijzen met de komst van een nieuw bestuurslid in de persoon van Piet Boekel (eindexamen 1963).

Piet heeft zich vorig jaar voor de OLO al zeer verdienstelijk gemaakt in de organisatie van het in februari van dit jaar gehouden lustrumfeest. Mede naar aanleiding daarvan hebben we Piet gevraagd de rol van voorzitter in ons bestuur op zich te nemen en wij zijn ervan overtuigd dat zijn inbreng tot meerdere glorie van de OLO zal leiden!

Marijke ten Bosch-Blase

“Geschoold”

Dit ter gelegenheid van het 85-jarig bestaan door Het Amsterdams Lyceum uitgegeven lustrumboek kunt u nog bestellen bij het OLO-secretariaat (zie pag.24). *Geschoold*, samengesteld door de docenten Patrick van den Hanenberg en Rob Hendriks, bevat interviews met 40 oud-leerlingen van verschillende generaties, met diverse achtergronden en uiteenlopende levensloop.

UITNODIGING

De jaarlijkse Diesviering voor OLO-leden zal plaatsvinden op

**zaterdag 15 februari 2003
aanvang 15.00 uur precies**

Een bijzondere viering deze keer, want – zoals u elders in dit bulletin kunt lezen – is de school ingrijpend verbouwd. De rector is bereid gevonden de bezoekers tijdens deze bijeenkomst een rondleiding door het gebouw en de nieuwbouw te geven. Een fantastisch aanbod en wij denken dat velen ervan gebruik zullen maken.

Inclusief de door de rector vooraf in de aula te geven toelichting zal deze rondleiding ongeveer een uur in beslag nemen.

Vriendelijk verzoek om tijdig aanwezig te zijn!

Vóór en na bezichtiging van de school bent u, zoals ieder jaar, welkom in de aula voor een drankje en een hapje tijdens een gezellig samenzijn.

Diegenen die geen rondleiding wensen, zijn vanzelfsprekend de hele middag in de aula welkom.

Om een indruk te krijgen van het aantal te verwachten bezoekers verzoeken wij u bijgaand formulier **vóór 1 februari a.s.** in te sturen aan het OLO-secretariaat.

Laat deze kans op kennismaking met de vernieuwde school niet aan u voorbij gaan. Tot ziens dus op 15 februari!

het OLO-bestuur

Publicaties van oud-leerlingen

Twee oud-klasgenoten, Gijs van Stijgeren en Fred Lanzing (leerlingen van 1947-1953) hebben elk onlangs een boek uitgebracht.

Gijs van Stijgeren was na zijn studie Franse en Nederlandse taal werkzaam als communicatiedeskundige.

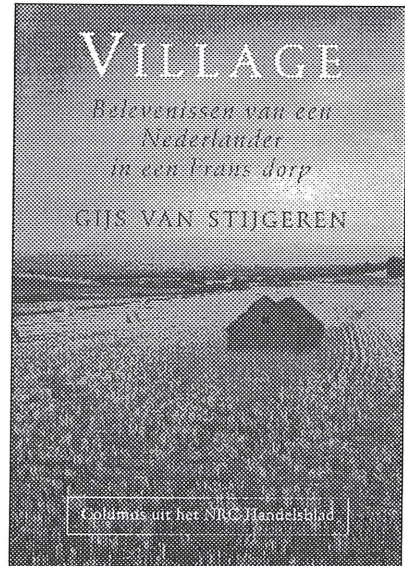
Zijn altijd gekoesterde wens om later ooit in zijn geliefde Frankrijk te gaan wonen, kwam eerder en om een andere reden in vervulling dan hij had verwacht, zoals hij in het 'woord vooraf' als volgt beschrijft: "Op een dag, midden onder het werk, blies mijn gezondheid op een schrille fluit: ik werd uitgeschakeld, kwam weer overeind, maar na twee jaar zei de dokter: nu moet je ermee ophouden, anders gaat het niet goed... Met mijn vrouw Simone verliet ik de randstad en wij vestigden ons diep in dit land, eerst in de landstreek Périgord, later in Bourgondië."

Zijn belevenissen in Frankrijk werden onder de titel *Village* in NRC-Handelsblad gepubliceerd tussen mei 1998 en december 1999. In zijn onlangs verschenen boek zijn deze bijdragen gebundeld, aangevuld met verhalen over zijn tegenwoordige woonomgeving in Bourgondië.

*VILLAGE, Belevissen van een Nederlander
in een Frans dorp*

Schuyt & Co. Uitgevers, Haarlem,
maart 2002

ISBN 90 6097 595 2

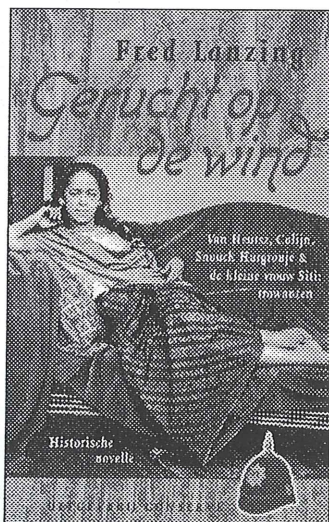

Gerucht op de wind : schot in de roos

Het Van Heutsz-monument, niet weg te denken totem uit onze jeugd, recht tegenover de school, schijnt er niet meer te zijn. Althans, het is van naam veranderd. Mijn klasgenoot Fred Lanzing is de auteur van de pas verschenen historische novelle *Gerucht op de wind*, waarin Van Heutsz alsnog in herinnering wordt geroepen, tezamen met Hendrik Colijn, Snouck Hurgronje, en andere historische figuren, en de inlandse vrouw Siti.

Het is een prestatie om voor ons, geboren en getogen in de kille nevels van de Noordzee, de sfeer op te roepen van de tropen en het oude Nederlands-Indië: die schemerige, klamme, hete, kruidige, altijd onheilszwangere sfeer, vol van exotische geuren en geluiden. Fred doet dat op een meesterlijke manier en hij benadert daarin het niveau van de schrijfster Madelon Székely-Lulofs, die zo'n grote naam maakte met romans als *De Hongertocht en Rubber*, waarvan het eerste, net als Fred's novelle, ook speelde tijdens de Atjeh-oorlog, dus honderd jaar geleden. Wat het verhaal des te beklemmender maakt, is dat het mysterie dat aan 'het Gerucht' ten grondslag ligt, ons mondjesmaat wordt onthuld aan de hand van de getuigenissen van elk van de dramatis personae. *Gerucht op de wind* moet je lezen, niet omdat het is geschreven door een oud-schoolgenoot, maar omdat het een in zeer oorspronkelijke stijl geschreven thriller is, op basis van een stuk vaderlandse geschiedenis.

Gijs van Stijgeren

Fred Lanzing studeerde sociologie en antropologie en deed in 1965 doctoraal examen. Daarna bekleedde hij diverse leidinggevende functies, als laatste die van directeur Financiën en Personeel bij de Hogeschool van Amsterdam.

Fred werd geboren in Nederlands-Indië en als antropoloog heeft hij grote belangstelling voor de koloniale geschiedenis. Zijn onlangs gepubliceerde historische novelle *Gerucht op de wind* speelt zich dan ook af in zijn geboorteland, en wel tegen de achtergrond van de Atjeh-oorlog.

Van zijn hand verscheen bij de Arbeiderspers in 1996 de verhalenbundel *Vannacht gaan wij op pad*.

*Gerucht op de wind – Van Heutsz, Colijn, Snouck Hurgronje
& de kleine vrouw Siti: trawanten*

Uitgeverij Conserve, 2002

ISBN 90 5429 156 7

Alfred van Cleef, (leerling van 1972 – 1974) was van 1990 tot en met 1996 redacteur bij NRC-Handelsblad. In zijn in oktober verschenen roman *Verlangen* beseft Albert Ossedrijver dat hij de laatste nazaat is van een heel geslacht. Hij begint een zoektocht naar het verleden van zijn grootouders, naar alles wat zijn denkbeeldige zoon moet weten.

Van Alfred van Cleef werden in respectievelijk 1994 en 1999 bij Meulenhoff *De verloren wereld van de familie Berberović* en *Het verdwaalde eiland - Amsterdam op 37° 50' zuiderbreedte* uitgegeven. Het laatstgenoemde boek verscheen onlangs als Rainbow pocket.

Verlangen

Uitgeverij Cossee, 2002

*Het verdwaalde eiland –
Amsterdam Indische Oceaan*
Rainbow Pocketboeken

In memoriam Dinah Hausmann

uit MEDEDELINGEN 1, september 2002:

Patrick van den Hanenberg

Twintig jaar geleden zong Henny-Doe Maar-Vrienten dat hij het wel een beetje raar vond om als 32-jarige te trillen op zijn benen van verliefdheid. Henny, let op...you ain't seen nothing yet.

Vorig jaar herfst reden twee nadrukkelijk zwijgende, getrouwde mannen van rond de vijftig op de Autobahn tussen Kassel en Amsterdam. Verliefd. Da's heel mooi.. Op een andere dan hun eigen vrouw. Kan gebeuren.

Allebei op dezelfde vrouw. Lastig, maar daar kan een mouw aan gepast worden.

De vrouw in kwestie is 95 jaar. Pardon?

Rob Hendriks en ik zijn zojuist op bezoek geweest bij de 95-jarige Dinah Hausmann-Kohnstamm. Zij is op dat moment de oudste nog levende oud-leerling van Het Amsterdams Lyceum. Ter gelegenheid van het 17e lustrum van de school stellen wij een boekje samen over bekende en minder bekende oud-leerlingen. Via Paula van Cleef, de onvermoeibare steunpilaar van de OLO zijn wij op het spoor gekomen van deze dame die onder de hoede van haar zoon en schoondochter in het dorpje Wethen woont. Haar zoon heeft daar een oecumenische gemeenschap gesticht, waar mevrouw Hausmann-Kohnstamm vanaf het begin van de jaren negentig is neergestreken. Daarvoor woonde zij in Berlijn, waar zij de bouw en de afbraak van De Muur van nabij heeft meegemaakt.

Als wij door haar zoon haar appartement zijn binnengeleid loopt zij ons tegemoet. Nee, zij schrijdt. Ondanks haar fysieke gebreken – zij heeft op hoge leeftijd een zwaar auto-ongeluk gehad – maakt zij een verpletterende indruk. Zij praat in schitterende volzinnen, is charmant, hoffelijk, ironisch. Kortom, een vrouw om verliefd op te worden, ongeacht de leeftijd.

Als dochter van de befaamde theoloog, natuurkundige, politicus en pedagoog professor Philip Kohnstamm groeit zij op in een liberaal-humanistisch milieu. De hoogbejaarde vrouw blijkt te beschikken over een ijzeren geheugen. Bijzonder gedetailleerd vertelt zij over haar jaren op Het Amsterdams Lyceum, de contacten met de docenten en leerlingen, de intellectuele debatten, de opvattingen van de eerste rector Gunning, die bij de Kohnstamm-familie regelmatig op bezoek kwam, en de biologische uitstapjes. Uit haar archief tovert ze een paar afleveringen van de schoolkrant HALO tevoorschijn.

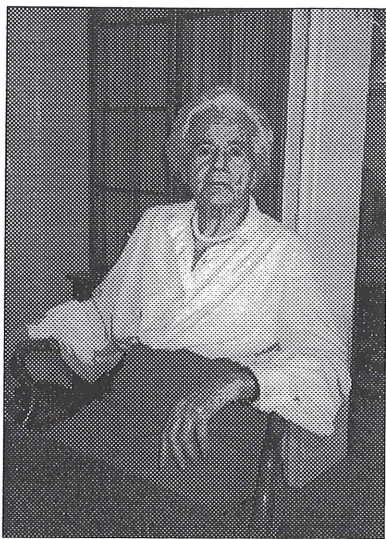
Tussen de glashelder vertelde schoolherinneringen komen er ook flarden van haar leven buiten school naar voren: haar vriendschap met prinses/koningin Juliana, haar huwelijk met de Duitse socialistische politicus Herbert Hausmann, de naargeestige jaren dertig in Duitsland, de onderduikperiode in Nederland en de naoorlogse tijd in Duitsland. Door haar huwelijk met een Duitser en een joodse vader staat haar leven in het teken van een verscheurde identiteit: voor de Nederlanders was zij een Duitse, voor de Duitsers was zij een jood.

Na haar middagslaap praten wij nog even verder, en rijden tegen de avond terug naar Nederland. Twee verliefde mannen.

Het verhaal van mevrouw Hausmann-Kohnstamm wordt het pronkstuk van de jubileumbundel Geschoold. Maar het verhaal is te snel verteld, er zijn te veel details blijven liggen. Ik stuur het verhaal op naar de redactie van OVT, het geschiedenisprogramma van de VPRO-radio, en stel voor om een documentaire over haar te maken.¹

Begin mei van dit jaar heb ik haar opnieuw opgezocht. Drie dagen heb ik met haar mogen spreken. Haar leven bleek nog rijker dan ik een half jaar daarvoor had kunnen bevroeden. Op de laatste dag van ons gesprek vertelt zij hoe haar gezin deels kapot is gegaan aan de gespleten identiteit. Het is een ontroerend en aangrijpend relaas. Als de huisarts belt, zegt zij dat de medicijnen die hij heeft gegeven uitstekend hebben geholpen om haar drie dagen kracht te geven. Het interview was geestelijk en fysiek heel zwaar voor haar, maar zij wilde haar verhaal heel graag vertellen. Het is een ode aan haar vader en haar echtgenoot.

In augustus is Dina Hausmann-Kohnstamm, kort na haar 96ste verjaardag overleden.

¹Deze in september door de VPRO uitgezonden driedelige serie is op cd te bestellen door € 16,- over te maken op giro-rekening 444600 VPRO Hilversum, onder vermelding van 'Spoor Terug' serie Dinah Hausmann-Kohnstamm

GESLAAGD SCHOOLJAAR 2001-2002

Sahl Actaou
 Suhail Ahmad
 Efi Albisser
 Miquel Ameerun
 Umut Ata
 Mine Atar

Marieke van den Bosch
 Mohamed Bourahitit
 Aneesa Burns
 Can Calmaz
 Manuella Chang Kun Hua
 Saad Chaudhry

Bahattin Aydin
 Tuncay Aydin
 Romayco Babb
 Rachel Barnes
 Erick Barth
 Iliass Belhach
 Steven van Bommel
 Marc Bendelac
 Roy Bijvank
 Daan Blaauw
 Anne de Boer
 Tim Boers
 Denise Bontenbal

Ricky Chopra
 Nin Dieteren
 Özhan Dönmez

Stefano Dostmohamed

Sarah Droge

Renée Eringa

Victor Frielink

Rogier Galesloot

Romano Ghauharali

Nadia Giaquinto

Mark Grote

Hanife Güzeler

Femke de Haas

Mustafa Hamoudan
Nadhem Hanachi
Rahil Hanif
Marten Harlaar
Govinda den Hartog
Boris Heersink
Philip Hermarij

Richard de Koning
Merel Kuperus
Esther Leuthold
Abdel Loukan
Pim Luitjes
Mark Lust
Rochelle van Maanen

Thomas Heussen
Marcella van Heyningen
Kelly Huijsman
Merel Jansen
Jonathan Jongebloed
Jochem de Jongh
Jatrib Kacemouali
Adam Karama
Priscilla Katjee
Suzanne Kaufmann
Martine van Keimpema
Roxane Kelder
Marouan El Khallare
Amando Koenders
Babette Kohen
Pauline Kolkman

Sharon Mangoendinomo
Anja Markovic
Karola van der Meij
Rochus Meijer
Willem van der Meulen
Sarah Molendijk

Maarten Navest
Eli Nerad

Tim van Nispen
Andries Olie
Ashna Panchu
Rika Pang
Errol Parinussa
Wendy te Paske
Hella Petit
Annemarie Rahiman

Daniël Rommens

Sally Ruijngaart

Laurens Schindeler

Kawieta Sewgobind

Muriël Simonis

Olivier van der Sluis

Sarah Steeman

Mariëlle van Straten

Ilona Suurs

Tjaja Tilakdharie

Sietse Verhoog

Maurice Verschuere

Jaap Veth

Laurenzo Victorie

Sigrid Vorrink

Ritchy Vyent

Carel van der Waal

Bas Werkhoven

Jaimy Westerduin

Romano Westerhuis

Linda de Wilde

Saskia de Wildt

Mischa Zeeuwen

